

# ઉપદેશ માલા.

લેખકનાર ।

સનાતન ધર્મોપદેશક ધ્યાનદાતા  
અધ્યાપક-રેવાશંકર નાગેશ્વર.  
“હરિદાસ વિશારદ અને કીર્તનમૂષળ.  
ઠે. વેંજલપોર-મુકામ-મરુચ્.”

પ્રકાશક.

મહેશ્વર હરિલાલ બાડીયાજી.  
હરિપુરા-સૂરત.

પ્રથમ દર્શન-પ્રત ૧૦૦૦

વત ૧૯૭૬

સન ૧૯૧૮.

મૂલ્ય ૦-૦-૬.

આ નાનકડું પણ ઉપયોગી પુસ્તક મિ.  
મણિલાલ હરિલાલ બોડીવાળા ત્રિમા એજન્ટે પોતાના  
સ્વ. બંધુ કેશવલાલ હરિલાલ બોડીવાળાના આત્માની  
શાંતિને અર્થે છપાવ્યું છે.

નિત્ય પ્રાતઃકાલમાં બોલવાની પ્રાર્થનાઓ  
તથા ઉપયોગી સોનેરી શીખાઓ અને જરૂરનાં  
પદ્ય લખવામાં આવ્યાં છે આશા છે કે સ્ત્રી પુરુષો  
વાંચી વિચારી કર્તવ્ય પરાયણ થશે.

આ પુસ્તકની કિંમત ફક્ત અડધો આનો  
નામનીજ રાખવામાં આવી છે કે જેથી પ્રજા તેનો  
ગેર ઉપયોગ ન કરે અને એ પુસ્તકની ખીજ  
આવૃત્તિઓ વારંવાર છપાવી શકાય.



# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ ]

અનુક્રમાંક ૭૮૭૫

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડિપ્ટેન્ડાન્સ

વિષય ૫-૬

श्री गणपतिनां बार नाम ॥

मुमुक्षुश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।  
लम्बोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधिपः ॥१॥  
पूषकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः ।  
द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छुश्रूषादपि ॥२॥

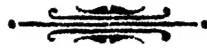
—ॐ—

॥ श्री हरिनामाष्टकम् ॥

वसंततिलका.

श्री केशवाच्युत मुकुन्द रथाङ्गपाणे, गोविन्द माधव जनार्दन दानवारे; ।  
नागायणा मरपते त्रिजन्निवाम जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ १ ॥  
श्री देवदेव मधुसूदन शाङ्गपाणे दामोदरार्णव निकेतन कैटभारे, ।  
विश्वंभराभरणभूषित भूमिपाल, जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ २ ॥  
श्री पद्मलोचन गदाधर पद्मनाभ, पद्मेश पद्मपदपावन पद्मपाणे ।  
पद्मनरुचे रुचिरावतार, जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ३ ॥  
कौस्तुभधरार्तिहराब्जपाणे, विष्णो त्रिविक्रम महीधर धर्मसेतो ।  
समुदेव जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ४ ॥  
तमूर्ते, लक्ष्मीपते गरुडवाहन शेषसायिन ।  
लिले, जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ५ ॥  
गणे, कल्पान्तवारिधि विहार हरे मुरारे ॥  
जिह्मेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ६ ॥

श्रीराम रावणरिपो रघुवशकेतो, सीतापते दशरथात्मज राजसिंह ।  
 सुग्रीवमित्र मृगवेधन चापपाणे, जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥७॥  
 श्रीकृष्ण कृष्णिवर यादव राधिकेश गोवर्धनोद्धारण कंशविनाश धौरे ।  
 गोपालवेणुधर पाण्डुसुतैक बंधो, जिह्वेजपेति सततं मधुरक्षराणि ॥ ८ ॥  
 इत्यष्टकं भगवतः सततंनरोयो नामादितं पठतिनित्यमनन्य चेतः ।  
 विष्णोः परं पदमुपैति पुनर्नजातु, मातुः पयोधरसं पिबतीहृत्यम् ॥९॥



## ॥ श्री रामाष्टकम् ॥

भजे विशेषसुंदरं समस्त पाप खंडनम् ।  
 स्वभक्तचित्तरंजनं सदैव राममद्वयम् ॥१॥  
 जटाकलापशोभितं समस्तपापनाशकम् ।  
 स्वभक्तभीतिभंजनं भजे ह राममद्वयम् ॥२॥  
 निजस्वरूपबोधकं कृपाकरं भवापहम् ।  
 समं शिव निरंजनं भजे ह राममद्वयम् ॥३॥  
 स प्रपंचकल्पितं स्यान्नामरूपवास्तवः ।  
 निराकृतिं निरामयं भजे ह राममद्वयम् ॥४॥  
 निष्प्रपंचनिर्विकल्पनिर्मलंनिरामयम् ।  
 चिदेकरूपसंततं भजे ह राममद्वयम् ॥५॥  
 भवाब्धिपोतरूपकं लेशेषदेहकल्पितम् ।  
 गुणाकरं कृपाकरं भजे ह राममद्वयम्

विद्यायां नानाधर्मे विनिर्मुक्तये देः

विद्यायां व्यापकं भजे ह राममद्वयम् ॥७॥

विद्यायां सुखप्रदं भवच्छिदं भ्रमापहम् ।

विराजमानदैशिकं भजे ह राममद्वयम् ॥८॥

रामाष्टकं पठति यः सुकरं सुपुण्यं ।

व्यासेनभाषितमिदं शृणुनेमनुष्यः ।

विद्यां त्रियं विपुलसौख्यमनन्त कीर्तिं ।

संप्राप्यदेहबिलयेलभते च मोक्षम् ॥९॥

### ॥ शिवमानसपूजा ॥

रत्नैः कल्पितमासनं हिमजलैः स्नानं च दिव्याम्बर ।

नाना रत्नविभूषितं, मृगमदामोदाकितं चंदनम् ॥

जातीचंपकबिल्वपत्ररचितं, पुष्पं च धूप तथा, ।

दीपं देव दधानिधे पशुपते हृत्कल्पितं गृह्यताम् ॥१॥

सौवर्णं मणिलङ्काररचिते पात्रे घृतं पायस ।

अक्षयं त्रियुतं रत्नाफलं फणितम् ॥

शङ्का हरं कर्पूरसङ्कीर्णकलं ॥

सौवर्णं रचितं भक्त्या प्रभी स्वीकुरु ॥२॥

नक्तं आदर्शकं निर्मलं ।

नास्त च मृत्युः तथा ॥

साष्टांगप्रणतिः स्तुतिर्बहुविधा ह्येतत्समस्तंभया ।

संकल्पेन समर्पितं तव किम्पू पूजां गृहाण प्रभो ॥३॥

आत्मा त्वं गिरिजा मतिः सहचराः प्राणाः शरीरं गृहं ।

पूजा ते विषयोपभोगरचना निद्रा समाधि स्थितिः ॥

सञ्चारः पदयोः प्रदक्षिणविधिः स्तोत्राणि सर्वा गिरो ।

यश्चकर्म करोमि तत्तदखिलं शंभो तवाराधनम् ॥४॥

इत्येवं हरपूजने प्रतिदिनं यो वा त्रिसृथं पठेत् ।

सेवा श्लोकचतुष्टयं प्रतिदिनं पूजाहरेर्मानसी ॥

मो यं सौख्यं मवाप्नु याद्भ्युतिधरं साक्षाद्दरे दर्शनं ।

यासस्तेन महावसानसमये कैलास लोकंगनः ॥५॥

करचरणकृतं वाक्पायजं कर्मजं वा ।

श्रवण नयनजं वा मानसं वाऽपराधम् ॥

विहितम् विहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व ।

जयजय करुणाब्धे श्रीमहादेव शंभो ॥६॥



૧-જીવનની એક ક્ષણ કરોડો સોના મહોરોથી પગ મળતી નથી.  
તેને વ્યર્થ ગુમાવવી એ ભયંકર નુકસાની છે.

૨-આજની કિંમત આવતી કાલથી ડબલ છે. આજનું કામ કાલ ઉપર રાખશો નહિં.

૩-વખત કુદરતનો ખજાનો છે, ધડી અને કલાકો તેની ત્રીજેરીઓ છે. પળો-ક્ષણો તેના કિમતી હીરા છે. ડાહ્યા માણસો એ હીરાઓને કદી પણ નકામાં ગુમાવતા નથી.

૪-જ્ઞાન અને વિવેકની આંખવિનાનો માણસ આંખો છતાં આધૈયો, છે. અને અનેકવાર વિપત્તિના ખાડામાં પડે છે.

૫-ડૉક્ટર, ઝેરીસ્ટર, પ્રોફેસર, ખી. એ. એમે કે આઈ, સી, એસની ડીગ્રી મેળવવામાંજ કેળવણીની સાફલ્યતા નથી પરંતુ જાહેર સેવા બજાવવામાં, આત્મશ્રેય સાધવામાં અને મનોજન્ય પ્રાપ્ત કરવામાંજ છે.

૬-મનમાં જીતનાર આખી દુનિયાનો સરદાર છે. અને મનને તાબે થનાર દુનિયાનો ગુલામ છે.

૭-પ્રશંસાની ધ્વજ રાખશો નહિં પણ પ્રથંસા થાય તેવાં કાર્ય કરશો.

૮-જો હોય તો નહાના બનો, ઉડો પાયો નાખ્યા, શી શકાતું નથી.

૯-જો ખાંડ કાઢી ખાઈ શકતો નથી, પણ કીડીઓ મ સસાર પ્રવેશી જાય તો કાચી રાખ-



અબીમાની બનશે તો રેતીથીજ મોહું બસાઈ જશે. અને  
કીડીરૂપ નામ બનશે તો હરિકૃપારૂપ મિષ્ટ મહારી ચક્રરાનો  
સ્વાદ લઈ શકશે.

૧૦-મ્હોટાઈનું થાપ ઉપરથી, કે ધનથી નથી થાયું પણ આકલ,  
કિદારના અને સમાજ સેવાથીજ થાય છે.

૧૧-તલવારની કિંમત ધ્યાનથી નહિં પણ ધારથી થાય છે તેમ  
માણસની કિંમત ધનથી નહિં પણ દાન, સદાચાર અને જ્ઞાનથી  
થાય છે.

૧૨-વૈર લેવું એ હલકાઈનું કામ છે, વૃક્ષો પથ્થર મારનારને પણ  
ફળ આપે છે.

૧૩-વાદળા વરસવા સમયે અને વૃક્ષો ફળ આવવા સમયે નીચે નમે  
છે તેમ સમૃદ્ધિ પામી નીચા-નમ્ર બને તેજ સજ્જન ગણાય.

૧૪-વરસાદ માઝ્યા વિના વરસે છે, તેમ સજ્જનો માઝ્યા વગર  
પોતાની સંપત્તિ પરોપકારાર્થે ખર્ચે છે.

૧૫-મોટી પદ્મી મેળવ્યા પછી ગરીબજનોને ભુલી જાય છે તે સૈતાન છે.

૧૬-સખાવત સ્વર્ગની કુંચી છે અને દયા ખાનદાનીનો ખજાનો છે.  
પથ્થર જેવા હૃદયમા દયાના અંકુર ઉગતા નથી.

૧૭-વરસાદનું પાણી નદી-સમુદ્રમાં થઈ પાણું વાજામાં જાય છે  
તેમ દાન આપનારનું દાન પણ પાણું છે.

૧૮-મૂર્ખને શીખામણ આપવી એ સર્પને

૧૯-ચોર, બળિયારી, રાજકોટી અને ધા

૨૦-તમીરેલા દુઃખમાં નાખનારી નિ

૧૦-એનેક યુદ્ધોમાં જીત મેળવનાર કરતાં મનોરાજ્યપર જીત મેળવનાર સમર્થ ગણાય છે.

૨૧-પોતાની સ્ત્રીમાં, પોતાના ધનમાં, અને ધરનાં ભોજનમાં સંતોષ રાખે અને બાળુવામાં, દાનમાં અને હરિસ્મરણમાં સેવ્ય રાખવે.

૨૨-અશીષ કરતાં કરજ વધારે ઝેરી છે. અશીષ ખાનારનેજ મારે છે ત્યારે કરજ દીકરાનાં દીકરાને દુઃખી કરે છે.

૨૩-જીવ માત્રની સેવા એજ કલ્યાણનું સાધન છે.

૨૪-સતકર્મથી મેલ ધોવાઈ મન શુદ્ધ થાય છે; તેથી ખરૂં જ્ઞાન મળે

૨૫-નમણા વિચાર નહારાં છોકરાંનીપેઠે હાનિ કરે છે, અને સુખનાં સાધનોમાં ઝેરી સળો ફેલાવે છે.

૨૬-મતિથી સર્વ સુખતું મળે છે, અને નૃણા સર્વ દુઃખતું કારણ છે.

૨૭-ભગવાનની ભક્તિ કરતાં નહારાં કર્મ કરવાં તે દુધમાં ઝેર નાંખી પીવા જેવું છે.

૨૮-ક્રોધશૂંખી અગ્નિ ખામેશશૂંખી પાણીથી હોલવાઈ જાય છે. દ્વેષ ચિંતા અને દુઃખનો બંડાર છે.

૨૯-દોષ દેહને બાળ નાંખે છે અને આસપાસનાં સુખી જીવનમાં ભગવાને છે.

૩૦-ક્રોધ, ઝેર છે. આજ્ઞા, રાજ અને ગુરુ એ પૃથ્વી છે.

૩૧-મૌન્ય પૂતળાં દીપાં છે. અને બ્રાતૃભાવ એ ધર્મનું

૩૨-હિસેવમાં, દુ.ખમાં, દુઃખાલમાં, દેશની પાયમાલીમાં, શત્રુદ્ધારમાં, અને સ્મશાનમાં જે સાથે રહે તે ખરો મિત્ર કહેવાય.

૩૩-લોહાના સંસર્ગથી અગ્નિ ઉપર મુદ્ગરોના ધા પડે છે, તેમ દુર્જનના સંસર્ગથી પગલે પગલે માનહાની થાય છે.

૩૪-ગંગાના સમાગમમાં આવેલું શેરીઓની ગંધાતી મટરોનું જલ પણ મહાત્માઓને વંદન કરવા યોગ્ય બને છે.

૫-અશ્વ, શસ્ત્ર, શાસ્ત્ર, વીણા, વાણી, નર, અને નારી, એ ગંગા સ્વાધિનમાં આવે તેવાં થાય છે.

૩૬-ચતુર્થી કીડી હજારો ગાંઠ ચાલી શકે છે અને ચતુર્થ વિનાનો ગરૂડ એક ડગ પણ ચાલી શકતો નથી.

૩૭-ઉઘોમ, સાહસ, ધૈર્ય, બુદ્ધિ, શક્તિ અને પરશ્ક્રમ, એ વસ્તુ બધી હોય છે ત્યાં દેવની સહાયતા પણ રહે છે.

૩૮-ગુણથી મોટાઈ મનાય છે આસનથી નહીં, કાગડો મહેલના સિખરપર બેઠા છતાં ગરૂડ કહેવાતો નથી.

૩૯-મનસ્વી પુરૂષ સ્વેચ્છાથી મૃત્યુ પામે છે પણ કૃપણતાને પામતો નથી જેમ અગ્નિ બુઝાઈ જાય છે પણ શીતલ થતો નથી.

૪૦-વિપત્તિમાં પણ જે પોતાના ધર્મને છોડે તેમ છે. સૂર્યથી તપેલું બરફ પોતાના દેહનો ભાગ બચતો નથી.

૪૧-પ્રલયકાલના પવનથી હલવાયલા પર્વતે પણ અવગોળ નિમિષવાળું મન અચિત થઈ શકે છે.

